

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบย้อนหลังเชิงพรรณนา (retrospective descriptive study) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโรคเรื้อนภายใต้สภาวะความชุกโรคต่ำ ตามแนวทางองค์การอนามัยโลก ในพื้นที่ 8 จังหวัดของภาคกลางและภาคใต้ตอนบน ได้แก่ จังหวัดนครปฐม สุพรรณบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ในเขตรับผิดชอบของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 ราชบุรี โดยการวิเคราะห์สังเคราะห์การดำเนินงานและผลการดำเนินงาน จากเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโรคเรื้อนย้อนหลัง 10 ปี (พ.ศ. 2546-2555) และโดยการใช้ชุดตัวชี้วัดติดตามประเมินผลการดำเนินงานโรคเรื้อนขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) และสมาพันธ์องค์กรต่อต้านโรคเรื้อน (The International Federation of Anti-leprosy Association: ILEP) ผลการศึกษาพบว่า มีการดำเนินงานโรคเรื้อนตามแนวทางองค์การอนามัยโลกในพื้นที่ 8 จังหวัด จากผลการดำเนินงานทำให้อุบัติการณ์การเกิดโรคตลอดจนแหล่งแพร่เชื้อที่สำคัญคือ ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื้อมาก (Multi-bacillary leprosy: MB) มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง การแพร่เชื้อที่เป็นปัจจุบันในชุมชนมีน้อย สัดส่วนผู้ป่วยรายใหม่ที่มีความพิการระดับสองหรือระดับที่มองเห็นได้ในผู้ป่วยรายใหม่สูงเกินเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัยที่ล่าช้า ผู้ป่วยเชื้อมากมีอัตราการรับยาครบถ้วนต่ำกว่าเกณฑ์ กิจกรรมการป้องกันความพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันความพิการซ้ำซ้อนยังไม่ครอบคลุม เนื่องจากภาระงานและความเร่งรีบของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบถึงแม้จำนวนผู้ป่วยโรคเรื้อนในพื้นที่ 8 จังหวัดจะน้อย แต่ยังมีผู้ที่รักษาหายและมีความพิการหลงเหลือ และอาศัยอยู่ในชุมชนจำนวนหนึ่ง คณะผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะให้ดำเนินงานโรคเรื้อนในพื้นที่ 8 จังหวัด ตามแนวทางองค์การอนามัยโลกต่อไป โดยปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันความพิการซ้ำซ้อนและการฟื้นฟูสภาพผู้พิการจากโรคเรื้อน ทั้งนี้เพื่อเป็นการให้บริการโรคเรื้อนอย่างยั่งยืน ผู้ป่วยใหม่ได้รับการรักษาที่ถูกต้องและกลับบ้าน ผู้พิการได้รับการฟื้นฟูสภาพทั้งทางร่างกายและสังคม เศรษฐกิจอยู่ในสังคมได้เช่นบุคคลทั่วไป

Abstract

This retrospective description study was conducted to evaluate the implementation of leprosy programme under the low endemic situation in accordance with the World Health Organization guidance. The leprosy programme has been implemented in 8 provinces namely Nakhon Pathom, Suphan Buri, Ratchaburi, Kanchanaburi, Samut Sakhon, Samut- Songkhram, Phetchaburi and Prachuap Khiri Khan in the responsible area of the Regional Office of Disease Prevention and Control 4 Ratchaburi. Related documents of the last 10 years (2003-2012) were gathered, then analysed and synthesised. Leprosy related data of the same period was gathered and analysed based on the indicators suggested by WHO and The International Federation of Anti-leprosy Association or ILEP It was found that leprosy programme in accordance with WHO guidance had implemented during the last 10 years (2003-2012). As a result, trend of leprosy incidence and potential source of transmission had gradually decreased. Recent transmission in community was rare. A case detection activity was not sufficient resulted in delayed in diagnosis of leprosy patients contributing to the high proportion of disability grade 2 among newly detected cases. Prevention of disability activity was insufficient particularly prevention of further disability due to workloads and stigmatising attitudes of related health officers. Though the number of leprosy cases in 8 provinces was low, the number of people who had been discharged from treatment with leprosy-related disabilities still existed. The authors suggest continuing leprosy programme in these provinces based on WHO guidance by adjusting activities to suit their contexts particularly prevention of further disability and rehabilitation services to those with leprosy-related disabilities. This is to ensure the sustainability of leprosy services which new cases could access accurate treatment at health units nearby their homes, and those with disabilities are enabled to live normally in their own communities.

ประเด็นสำคัญ

ประเมินผล, การดำเนินงาน, โรคเรื้อน

Key words

evaluation, implementation, leprosy